

Azər ABDULLA

M U Ğ A M

◆ Hekayə

Kiminse əmriylə Bakı şəhərinə buraxılmış desant küleklerden biri kmetrodan çıxan kişinin başından papağını qapıb qəhqəhəylə aradan çıxmış, biri elektrik məftillərini bir-birinə dolaşdırıb yanğın salmış, biri şadıq evinin qarşısında Porşe maşınından düşən nazlı-qəmzəli gənc xanımın əlindən zorla aldığı qapını geri qanırıb əzmiş, həmin gözəl xanıma gözü düşdüyündən, uzun, güllü tumanını qaldırıb başına çevirmiş, başqa bir yerdəse desant külek, yıxdığı iri gövdəli qovaqla yan-yana dayanmış üç minik maşınını basıb əzmişdi. Həmin vaxtdan üç gün ötsə də, balaca qayıqla Xəzərdə balıq ovuna çıxmış ata-oğuldan hələ də bir xəbər yoxuydu...

Stulda əyləşib tarı bərk-bərk döşünə sıxmış tarzənin vatman kağızında karandaşla müxtəlif forma və biçimlərdə çəkdiyi eskizlərinin sayını rəssam itirmişdi. Üzərində bir saat, yaxud bir gün, iki gün çəkdiyi o eskizlərin çoxunu esəbliklə, bəzən tikə-tikə cırıb parçalamış, bəzənsə xışmalayıb əzərək aparıb emalatxanasının küncündə qoyduğu iri zibil yeşiyinə atmışdı. Kətan üzərində tarzənin boyayla çəkdiyi üç tablodan ikisi (hər biri, bir iyirminin birə) yan-yana divara söykənmişdi. Rəssamın boyundan da uzun, bir səksənin bir iyirmiyə olan üçüncü tablosunun üzərinə o, düz iki il yarım müxtəlif ölçülü fırçalarıyla sevgiyə, həvəslə siğal çəkmişdi. Bir ay öncə sənətdən başı çıxan tanınmış yazıçı dostunun (orta məktəbdə oxuyarkən tar kursunda tanış olmuş, hər ikisi tar kursunu bitirmədən çıxıb getsələr də, indiyə qədər bir-birindən əlaqəni kəsməmişlər) həmin tablounun qarşısında uzun müddət donub qalandan sonra dediyi "Bu, əsil şedevrdil! Senin yaradıcılığının zirvəsi!.. Əlimdə yarımçıq romanım var, onu bitirirəm, bunnan yaxşı bir esse yazacam." Rəssamın üzünün işıqlandığını gören yazıçı tabloya işareylə: - Bəlkə, üzü çölə sarı pəncərəyə qoyasan. Yüzlərlə adam keçir, görsünlər, bəlkə... - fikrini bitirməyə də rəssam susdu, sadəcə, dodaqlarını sıxıb müəmmalı, "nə bilim?" mənasında qaşlarını çatdı. Ancaq dostunun sözlərindən sonra rəssam hər gün emalatxanasından çıxanda, səhəri gün qapını açarkən təsadüfən ona qoşulub içəri girən kiminsə, daha çox rəssam dostlarından birinin bu bənzərsiz əsəri görəyindən, o rəsme oxşar başqa bir əsərin yaranmasından ehtiyat etdiyindən öz boyundan da uzun olan həmin tablounun üzünü ehmalca divara çevirdi.

Jurnal stolunun önündə üzbəüz əyləşib armudu stekanda çay içərəkən tablonda gözünü çəkəndən yazdıq dostunun:

- Məni ovsunlayan bilirsən nədi?.. - deyib pürənği çaydan bir qurtum alıb qağlarını çataraq asta-asta sözlə davam elədi: - Tarzənin sinesindəki tərni bir çanağından müxtəlif bucaqlar altında dörd qolun uzanması... o qolların birində, tar kursundan yadımdadı, çəbul olunduğu kimi, ikinci oktava "do"dən başlayıb "sof"da bitməlidir. Boyunma alıram, sən mənənin yaxşı çaldrın, sluxun da əlaydı. Ancaq sənin əsərində dərhal diqqəti çəkən o dörd qoldan biri uzanaraq pərdələri üz oktavalıq olub, yeni "si"de bitib. Tərni kəlləsinin yarısı da o boyda liri tablonda bayıra çıxdı. Şax dayanmış tarzənin bir məqamda düz qabağa baxdıqını, proyeksi fəndiləyə bəşimən gah sağa, gah sola meyilləndiyini, gah da əyilib çanağa söykədiyini gözden azca itti, azca duyumu olan tamaşaçı görəçək. Ancaq məni ovsunlayan bilirsənmi hədi, məsməvi fonda, göydən leysan kimi yağan açıq fruzəyli, sumaqı, limon sansı, daha çox qan qırmızı liri-iri nər dənlərinə bənzər damcılardan tarzənin yan-yörəsinə səpələnəməsi... o damcılardan yere düşüb, sadca qovrulub çirtləyərək tıxır-kök buğda dənləri kimi atılıb havaya qaçmışadı... diyirənib firılan hər damcıdan qopan müxtəlif boyaların şüaları bir-biriyə toqquşub kəşisərəkən saçaq-saçaq, incədən-incə napaznik tel-tel ayrılmasdı... saysız boyaların bir-biriyə qucaqlaşdı öpüşməsi, cəlilənen rənglərin sən ocaqlartəkini oynaşması, işıq saçan boyaların haldan-hala, qatdan-qata adlayıb kəçməsi... Qayaya çırılan azman bütöv dağınan parçalanaraq liri-xırdalı milyonlarfəmbəyaz kopyə ayrılmasdı... qarənlik göyə atılmış fişəngin qatdan-qata yüksəldikcə dağlaya bənzər genişlənen hələlərin bəzən səvinc, bəzənə qəm-qüssə doğuran ovqatı...

Yazıçı, nəlbəkiyə qoyduğu stəkani bir neçə vəl firitadandan sonra başını qaldırıb rəssamın gözününi içinə baxaraq sanki təəssüflə: - Boyunma alıram, tablonda yadıqğın boyalardan, onlardan yararlanmış minbir çalardan qopan sən, bəzən də qəm-qüsellə səslərin ərazisinə hal-hazırda söz gire bilər. Hələlik burda söz acızdır, ancaq əminəm ki, mən... - fikrini tamamlamadan ayağa qaldı, yeyin-yeyin gedib yene tabloun qarşısında xeyli donub qaldı. Yazıçının daha çox diqqətini çəkən ön planda ilkin gözə çarpan, aydın təsvir olunmuş tərni üz oktavalıq uzun qoluydu. Bu uzun qolun müxtəlif yerində cəklmiş beş əlin şəhadət, atar, adsız barmaqların biri, bir yerdə əy, bir yerdə sən, digər yerlərdəse kök, zəng-cingənə simlərinə sımış sarıya çalan pərdələrin üstündəydi. Birçə yerdəse uzun-uzun uzanaraq lal simin üstünə sımış çəçələ barmaqıydı. "Lal simə barmaq toxunubsa, deməli, muğamın parçasıdı." Görsən, pərdələr üstə gəzişən barmaqın hansı muğamın hissəsidir, yoxsa, necə gəldi təsvir edilib? Kimse bu barmaqalaya baxıb muğamın o hissəsini dilində səsləndirə bilirmi? Rəhmətlik tarzən Sadıqandan başqa heç kim... Belkə bir də Əhsən Dadaşov..."

Arxa planda tərni gözə seziən solğun bütöv kəllələr təsvir edilib, simlər görünməsə də ayrı-ayrılıqda üz qolu tutmuş əllərin atar barmaqlarının üz də birinci oktavada "fa" pərdəsi üzərində olduqunu görəndə "Fa" notu yazıçıya tar kursunun dördüncü liri xətrətdi. Qonşu sinifin birindəki tərni müəllimin adı Zibaydı. Balaca dostlar öz aralarında ona "Fa" deyirdi. Deyəsən, "Fa" məsələsinə də rəssam dostu Ramiz səfil etmişdi. Qız şagirdlərdən biri dərni xətrəti çalanda, Ziba müəllimə əksilliklə uşaqlardan aldığı tərni yan-yana dəyənmiş iki şışman tərni xətrətdən azman, dik döşlərinin üstünə basar, ancaq çalmağa başlayanda, yeni bir-iki mizrab vurandan sonra tərni çanağı Ziba müəllimin ya boğazına sən sürürədi, ya da qarnına. Qapının deşiyindən baxıb tərni sürüşdüğü o meqamı tutmaqdan yana balaca dostlar itələ-

şər, bir-birini qapazlayar, xısın-xısın güllüşüb holləşərək bir-birinə sürüşən başlan o tula yarıdır. Həmin an Ramiz başının isinmiş yerini ovsundurub ovsudura: "Alə, yəndi ki başım, şiqəretini qıxar, tut bura odanı", deyirdi.

Dördüncü sinfi başa vurduqları il Ramizin atası dünyasını dəyişdi, imkansızlıqdan, tar kursuna əlvədə dedi. Dostundan sonra yazıçı da tar kursunun beşinci sinfində birçə ay oxudu.

Yazıçının o vqatında özünü də derk edib anlamadığı xoşagəlməz hal yaranmışdı. Özünü şən göstərmək istəsə də, bacarmıdı. "Onlarla məşhur klassikin kitablarını oxusam da, beş il İstanbulda yaşayıb ondan çox ölkəni gəzəmsən də, xaricdə kitabların nəşr olunsada da, respublikada ondan çox tanınmasam da, sənətdə o mənədən çox irəli gedib...". Uşaqlıq, yeniyetmə yaşlarında dil-dil ötən, şən, zarafatlı, hazırçavab, adamlara ayama yapan... Bir dəfə qapının deşiyindən baxanda əynindən çxartdığı güllü qoftasını gözəndən keçirən Ziba müəllimi sinfi tələkə-qurşağdan yuxarı çıpaq mənədsəniz, qəhvəyi rəngdə dim-dik dəyənmiş iri məmələrinin görüldüyü, o məmələrin tərni çanağına oxadıqını demişdi... Atası öləndən sonra ələ bit Ramizin dilini bağlamışdılar. Ələ bu gün də görüşüb keçirdikləri dörd-beş saat ərzində onun dedikləri beş-altı cümlədən artıq olmazdı.

Tar kursunun dördüncü sinfində oxuduqları vaxt onlara muğam öyrədən Tahir müəllimin yazıçıya deydi: - Səninki papağı yəndi qayındırmaq. Muğam sənlik deyil. Çaldığın vur-tut dörd-beş məhənni də ələ bit robot ifa edir, qurqu, emosiyasız. Atan ələ bilir sən bahalı tar almaqdan gərəkəmi tarənzə olarsan. Hiss edirsənmi dostu Ramiz o ucuz, uşaqlarında nələr əlyir. Hər vurduğu mizrabından damcı-damcı bal axır. Bu dəyqə, bu yaşında respublikanın ən tanınmış ansamblında çalmağı ona etibar edərdim... - sözlər, qırx il öncəki daniyaq, o acı kinayənin vurğusu aydın səs və intonasiyası ilə gözənlilməyən qonaq kimi gəlmiş yazıçının qulağında səsləndi. "Pis tar çalan, pis musiqiçi olduğumla, musiqini Ramiz kimi qavraya. bilmediyimlə rəziləşsəm də, Tahir müəllimin bahalı tarını gözü götürməyibini eşimədə mütələq qəbartmalıyam..."

Yazıçı dostu danışıqca hərdən bir onulla rəziləşdiyini bildirmək üçün başını tərpatmış, hərdən rəssam da siri-sirli gülmüşəydi. Ancaq yazıçı ayağa qalxıb gətmək istəyəndə rəssam sakitcə: - Səlməq istəyirəm... - dedi. Onun dodığına gözə seziən siri təbəssüm yazıçının gözündən çarpmadı. Yenidən yerində əyləşdi. - Deyirəm, bəlkə yazıb nəşr ələtdirəcəyimi eşimədən sonra... Bilirsən də, təbliğət əsərin dəyərini bəzən birə yüz qaldırır. Sənin əsərinin səviyyəsində yazsa biləcəyimi dəyə bilmərəm. Ancaq, baxma da, azdan-poxdan imzamı tənqirilər. Xarici jurnallarda da çap ələtdirərəm...

Ramiz səbirsizliklə onun sözüni kəsib: - İçimdə əlov tuğyan edir, səmməsinə güzlüyənmərəm. Nə kətanım qalıb, nə boyam. Həç kətan da lazım deyil! Bax, boybahoy məni divara kəçəkəm. Çəkəcəyimi yuxumda görmüşəm. Ən xırda məzəklər, rəng çalarları gözümüni qabağındadı. Mənə ancaq boya lazımdı, rəng lazımdı! Quruluşu, kompozisiyası, hər balaca detali, hətta adı da həzrdi. İsti-isti kəçmək ələfədi, gecikdirəmsən, qorxuram təsəvvürümdə qaynasın boyaların işığı, ləzzəti öləyibiz adlılaşsın, - deyib bir an susdu. - Onun... - söyləyib əlini tablosuna sən tıslayarsa, - ancaq adını... bilirmən necə adlandırım, Çahərgah, Bayat Kürd, yoxsa Rast adlınsın... bəlkə Səhəgah?.. Yazıçı onun sözüni kəsərək: - Mənnən olsaydı, daha geniş mənada Muğam qoyardın...

Çoxdan axtarıldığı qəfil qarşısına çıxmış kimi, rəssam həyəcanla: - Olsun! Olsun! - dedi. Yazıçı sanki üreklənərək: - Sırr deyilsə, bəs çəkərk

İstediyin yeni əsərinin mövzusu, adı nədi? - soruşub nigaranlıqla qollarını sinesi üstə bir-birine doladı. - Yuxumda gördüyümü, hiss elədiyimi söznən bilmirəm necə deyim. Hazırdı, mən üzünü-kompaşını köçürməliyəm, vessalam. Bir-birini basıb qabağa keçmək, irlə kimi qaçmaq istəyən it sürüsüdü, daha doğrusu, it xildi. Başları hamının tandığı adamlar. - deyib yene əlini tabloya sarı uzadaraq sözlənmə davam elədi, - Tarzənin mizrab tutmuş əli haqqında dediyin... necə dedin? - söyləyib gülə-gülə, mizrabı baxışını tez-tez yazıcının gah sağ, gah sol gözündə gəzdirdi. Yazıçıya əl gəldi bu vaxtacan əsər haqqında dedikləri rəssam dostunu qane etməyib. Yene üzünü tabloya sarı çevirərkə bərkənd, ehtirasla danışmağa başladı: - Adamı gah sevindiren, gah kədərləndirib haldan-halə salan boyaların bezen zil, bezen yumsaq, həzin bəz səsləri, göz oxşayan boyaların çaları bir yana... İnciməsəyidin deyirdim, bunlar impressionist rəssamlarda, lap ələ bizim Səttar Behlulzadənin cazibə mənzərələrində də var. Ancaq tarını çanağı üstə təsvir elədiyini mizrab tutmuş əlin titrəyişi, yeyin-yeyin mizrab çalması, vibrasiya etməsi... Bir az bayağı çıxmasını, mizrab calan əlin tərəpənişini adam duyub hiss edirdi, efs bir canlı verdiyə baxırsan... Məncə, bu detal, rəssamlığın sənətinde sənin keçib etdiyini yenilikdir...

- Bax, həmin məqam, keşfim adlandırıldığı o hal, o vəziyyət yeni tabloda daha çox görünüb hiss edilmişdir... basabas salıb irəli təpəlin, bir-birinin ayağından tutub gər dartaın, irişib yalmanan adan başlı onlarla köpəyin, onlarla qancıq xilnini quyrub bulamasa... Tabloya baxan adam əyləş-yığış sifətlərini, başların yalmanmasını, quyrub bulmalarını görəcek, zingilləşmə, boğuşma səslərini eşidəcək. Geniş meydana da iyrenc xiln yığağından qoparı üfünətdən iyrenən tamaşaçılarıdan üz-gözünü qışdırıb yayılışıyla burunlarını örtənler olacaq... Yuxumda gördüyümü olduğu kimi kətana köçürməyim qalır...

Uzun sükütdən sonra yazıçı: - Bəs adı? - soruşdu. - Adımı? Əslində bu əsər, başımda-ağımda uzun müddət dolayan adından yaranıb "Yaltaqların yarışı..." deyib qəfil söhbət dəyişəcək, tarzəni tanıdım? - soruşdu. Yazıçı kinayə ilə gülümsünərkə: - Onu tanıyıram. olarmı, uşaq da tanıyar. Xəlg artisti... - deyib ayağa duranda rəssam da yerindən qalxdı, asta-asta qayıpa sarı addımladı. Boyca rəssamdan bir baş uca olan yazıçı mərhəmətlik əlini onun çiyinə qoyub başını aşığı eyarək: - O ki qaldı sarmğa, ne müzeylər, ne də Rəssamlar İttifaqı, onun dəyəri nədir, heç vaxt verməyəcək... Bəlkə aparıb oğluna verəsən... Alın da, şəhərin mərkəzindəki iki milyon yarımlıq villasına qoysun. Rəhmətlik kişi, özü muğamla nəfəs alırdı, oğlunu niyə skripkaya qoydu, baş açmıram. Burası da var, oğlunun şöhrət özünənn qat-qat böyükdü... Atasından fərqli, ona "Söhrət" orndeni də veririb. Bəlkə gəzətlərin uydurmasıdı, bəlkə də heqiqətdi, deyilənn görə, Paqanininin skripkasında bir dəfə çalmasına icazə verilib. Muğamatdan ucaq yazılmasının bir səbəbi də Avropa musiqisinə aludə olmasıdır. Ancaq deyilənn görə, yaman xəsisdi. Sən... - deyib, bir-birindən aralı barmaklarını şax tutmuş əlini havaya qaldıraraq: - Bundan bir dollar da əsağı düşmə, - söyləyib gəlmiş isteyəndə rəssam: - Bəs, yeni ne qədar?... baş düşmədim, - soruşanda yazıçı gülümsəyərək "Əlili Əlili" Arxasında da üç sifirdi" deyib qaçıpən çıxdı.

Rəssam pəncərədən baxanda külek cökə ağacının bir budağını gövdəsindən ayrıb yere saldı. "Bu külek də vaxt tapdı." O, çöldən qapının açarını ikinci dəfə buranda külek, bir qol boyu divardan araladığı tablounu divara yenidən necə pərgimləmiş, tablounun hansı çirgindəki "reyka"dan qoparı artilti səsi rəssamın bədənindən, üyeyindən, bəlkə bəyindən sancarı şüa kimi keçdi. Vaxtında tutmasıyadı, bir Allah bilir külek tablounu ora-bura

çırpa-çırpa haralara tozalayacağıydı. Dalaşarkən sille vurub tez də gər çəkilen zirik, cıvrıq bir adan kimi tuturuq verməyən, ələ keçməyən küleyi rəssam, bəzən də bir madyana həmlə edərək onun çoxş ullağını götürüb geriye tıxan bir sürü inadçı təzi kimi götürdü. Rəssam küleyi bərkənd "Əclaf!" deyib söydü. Emalatxanaya qayıtmaq istədi. Ancaq xaricdən gəyidən rektorun birçə günlüyə işdə olub yenidən bir ayılığına hərasə gedəcəyini bildiyindən, fikrindən dönmədi.

Bir-birine yaxın binaların arasıyla uzanan əyri-üyrü dar çığırla çətinliklə irəliləyirdi. Gözlənilmədən gah sağdan-soldan, gah irlədən-arxadan, bəzən də yuxarıdan həmlə edən bicələk Bakı küleyi, yaxud külekələri toz-torpağı, qum dənəciklərini onun üz-gözünə sovurmayı, boyunna doldurmayı, hardansa gətirdiyi böş selofan torbanı başıya pəpəlliyə başına çırpması bəs deyilmiş, sanki tablounu əlinədən qayıb qaçmaq istədiyindən tablounun gah başından, gah ayaq tərəfindən basıb divara vuraaraq qaçdıqlarıdır. Ayaqlarını asfaltla ne qədər bərk-bərk dirəyib bədənini arxaya:meyilləndirsə də, iti axan çayın oqjovuna düşübümü kimi, külek onu süpürəyib: aparırdı. İşlək məşin yoluna qədər səksən-yüz addımlıq yolu qat edəncənə haldan-hövsələdən çıxmış az dansşan rəssam küleyin özünü, gah da anasını bir neçə yol ucadan söydü. Ağzından çıxan söyüşləri azğınlaşmış, et parçasını ağcözlüklə göydəce qapan canavara bənzər həvali yellərin dərhal udduğunu hiss etdi. Məşinlərin sürətlə keçib gətirdiyi yolun qırağında dayandığı on beşmi-iyirmi dəqiqə ona saatlar qədər uzun göründü. Tablonu ikiliyi tutduğundan, başının işarəsiylə şəhətlə ötmüş keçən məşinlərin saxlamaq istəyirdi. Gözlədiyi UAZ məşinəsə qorəxtə çıxmışdı. Üstündə yük yeri olan minik məşininin gəldiyini gözü alcaq, ayaqlarının ucuna yanüstə qoyduğı tabloun əlinin birini ayrıb yelləyəndə külek tablounu rəssamın boyundan yuxarı qaldırdı. Bir əli o biri əlinin köməyinə birçən an geciksəydi...

Əsəri yük yerində sarmıq üçün ip olmadığından məşinin yığılı "qardaş, neyniyim..." deyib günəharkəcasına çilyənlərini çəkib yoluna davam elədi. Məşin yerindən tərəpəndə külek səngilyi dayandı. Rəssama əl gəldi, külek məşinin yük yerinə uzanıb, onə əl edərək qəhqəhə çəkib uzaqlaşdı. "Əclaf, mənimlə məzələnin..." Küleyin nisbətən səngidiyini görəndə o, qarşıda kəşşən küçəcəyən əqrə tablounu gah sağ, gah sol əlinə yolboyu sallada-sallada, qaçaraq aparı. Qarşıdağı küçəyə çatanda sağa dönməliydi. Gətdiyi yer uzaqda deyildi. Sakit havada rəssamın emalatxanasından konservatoriyayacan məsafə on-on beş dəqiqəlik ancaq olardı. Küçələrin kəşşidiyi yerdə sanki pusuqda dayanmış əsaq külek, qəfildən yumruğuyları, kəlləsiyləmi, bəlkə də təpəliyləmi irlə çıxan tablounun başına necə tutuzdursa, rəssam əsəriylə birgə yerində doxsan dərəcə fırlandı. Tablonun o biri başı həmin an rəssamın yanından öten gombul qadının yanbızına zərblə çirpləndə qadın:

- Şoğribirini o yana sürütdəsənə, a kişil... - çıqrırdı. Külek onu itələyib aparıldığından, qadının əlini oynada-oynada dediklərindən ancaq anlaşılmaq həcalar əsildidi. Yerində fırlanan rəssam çox əyləle sallandığı tablounu başını kəşşiyə doğru çevirdi. Gombul arvadın qolundan sallanan torbanın ağzından bayıra çıxmış çömçənini quyrub, şişimini ucuydu, ayaq tərəfindən tablounun sol yanında kəkkik yumurtası boyda dəşiyin ağılması rəssamın gözündən yayınmadı. Dikxor olsa da özünə təsəlli verdi: - "Arxadan yamayaram, boş şeydi." Gözlənilməz səmtlərdən qəfil hücum edən desant külekler rəssamı yerində oynadırdı, bəzən tablounu onun çirni bərabərinə, bəzən də başından yuxarı qaldırırdı. İkiliyi yapışub aşığı saldıdığı tablousıyla rəssam yanı-yanı gedir, bəzən qalxan kimi üzünə tutub irləyir, bəzən də tablounu küleyə qarşı tutub dalı-dalı addımlayırdı...

Emalatxanasında rəsmın üzünü qəzetlə örtüb üç yerdən yapışqanlı lentlə sarımsıdı. Qəzetlərin yarıdan çoxunu desant küləklər maşın yoluna uzanan dar ciğirdə, qalanlarınisa, maşınların sürətlə axdığı enli yolda sınırlayıb atmışdı. Konservatoriyanın dəhlizində rəssam tabloya sarıdığı həmin yapışqanlı lentləri və onlara yapışmış kağız qırıqlarını təmizləyib rektorun qəbul otağına apardı.

Rektorun kabinetindən çıxan katibə rəssama baxıb açıq saxladığı qapıya işarəylə, - buyurun, - dedi. Rəssam tabloun rəsm olan üzünü özünə sarı tutaraq kabinetə girdi, azca gülümşəyərək başıyla rektoru salamladı, özündən uca tablosunu aparıb rektorla üzbeüz kitab rəfinə söykədi. Rektor ayağa qalxdı, heyrət dolu geniş açılmış gözünü tablodan çəkmədən: - Oy, moy papa! - deyərək sevincə gəlib əsərin önündə dayandı. Tablonu başdan-ayağa bir neçə yol süzəndən sonra bir addım geri çəkilib qollarını sinəsi üstə çarpazladı. Qaşını çatıb başını tərpedərək: - Niçəqo sebe, sürrealizm...- deyib rəssama baxaraq: - Maraqlıdır... Papamı belə çəkən olmayıb... - söylədi. Bir an sonra: - Nu ladno, eto podarok, ili?.. (Yaxşı, bunu bağışlayırsan, yoxsa?...) Sarsılmış rəssam bir anlıq sükutdan sonra özünə gələrək:

- Mənə çoxlu boya... krasqa lazımdı, lap çox...

Şəhər telefonu səsləndi. Rektor tələsik addımlayıb dəstəyi qaldırdı, ucadan: - Jdu! Tez gəl, - deyib dəstəyi yerinə qoydu. Pəncəyinin cibindən çıxartdığı portmanatından ayırdığı yüz dolları masanın üstünə qoydu. Yaşıl telefonun dəstəyini qaldırıb nömrəni yığa-yığa, rəssamın üzünə baxmadan: - Yüz də, inşallah, səfərdən qayıdanda vererəm...

Rəssam özündən uca tablosunun yanında bir anlıq donaraq cansız heykələ döndü. Özünə gələn kimi yerdən üzdüüyü sol ayağının ucunu tablodakı kəklik yumurtası boyda deşiyə tuşlayaraq öz-özünü danışmış kimi: - Bir balaca bərpa işi var... - deyib özündən uzun tablosunu qaldırıb yeyin addımlarla qapıya yaxınlaşdı.

Kiminsə əmriylə Bakı şəhərinə buraxılmış desant küləklərdən biri metrodan çıxan kişinin başından papağını qapıb qəhqəhəylə aradan çıxmış, biri elektrik məftillərini bir-birinə dolaşdırıb yanğın salmış, biri şadlıq evinin qarşısında Porşe maşınından düşən nazlı-qəmzəli gənc xanımın əlindən zorla aldığı qapını geri qanırıb əzmış, həmin gözəl xanıma gözü düşdüyündən uzun güllü tumanını qaldırıb başına çevirmiş, başqa bir yerdəse desant külək yıxdığı iri gövdəli qovaqla yan-yana dayanmış üç minik maşınıni basıb əzmışdi. Həmin vaxtdan üç gün ötsə də, balaca qayıqla Xəzərdə balıq ovuna çıxmış ata-oğuldan hələ də bir xəbər yoxuydu...

Noyabr, 2018